

ΤΟ ΓΑΪΔΟΥΡΑΚΙ ΝΑΘΑΝ

Διήγημα για μικρά και μεγάλα παιδιά

Ήταν ένα ζεστό ανοιξιάτικο πρωινό, στην πεδιάδα της Ιουδαίας. Ο φωτεινός ήλιος χάιδευε με τις ζεστές ακτίνες του την νωπή από την πρωινή δροσιά γη, κάνοντάς την να αχνίζει και το κιτρινοκόκκινο χρώμα να ευωδιάζει υπέροχα. Ο Νάθαν, το γαϊδουράκι, ορθάνοιξε τα μεγάλα, καστανά μάτια του κι έβγαλε το κεφάλι του από το άνοιγμα του παχιού, πού έβλεπε στο εσωτερικό της αυλής. Όρθιος κοντά στο μαγκανοπήγαδο στεκόταν το αφεντικό του, ο γέρο-Ιακώβ ο αγωγιάτης, και συζητούσε έντονα μ'ένα νεαρό ψαρά. Οι δυο άνδρες χειρονομούσαν ζωηρά, σαν να κανόνιζαν την τιμή για το αγώι. «Συνηθισμένο παζάρι», σκέφτηκε ο μικρός Νάθαν κι άνοιξε το στόμα του σε ένα ατέλειωτο χασμουρητό, που το συνόδευαν οι μουσικοί λαρυγγισμοί του.

Αθελά του τράβηξε την προσοχή του ένας όμορφος, γαλήνιος, νέος άνδρας, που παρακολουθούσε την συνομιλία από μία γωνιά. Δεν φαινόταν να ενδιαφέρεται και πολύ για το αποτέλεσμα, λες κι ο νους του έτρεχε κάπου αλλού. Ήταν ντυμένος απλά, μα αρχοντικά. Τα ρούχα του καθαρά, στα πόδια του τυλιγμένα δερματόπλεχτα σανδάλια. Τα χέρια λεπτά, με μακριά δάκτυλα. Η όλη του εμφάνιση έδειχνε άνθρωπο ευγενικό και καλλιεργημένο. Φαινόταν να κατάγεται από την τάξη των τεχνιτών, ίσως να ήταν ξυλουργός. Είχε μακριά, καστανόξανθα μαλλιά, που οι σγουροί κυματισμοί τους ακουμπούσαν απαλά στους φαρδείς του ώμους. Δύο όμορφα γαλάζια μάτια στόλιζαν το πρόσωπο με το πλατύ φωτεινό μέτωπο. Η μορφή του αυστηρή, μα καλοσυνάτη. Ο Νάθαν ένιωσε πως από κάπου γνώριζε αυτόν τον Ξένο, μα αγουροξυπνημένος καθώς ήταν, δεν έδωσε εκείνη τη στιγμή συνέχεια στη σκέψη του.

Οι δυο άνδρες δεν άργησαν τελικά να συμφωνήσουν κι έδωσαν τα χέρια. Ο γέρο-Ιακώβ μέτρησε με ικανοποίηση τα δηνάρια που ακούμπησε στη παλάμη του ο ψαράς και κατευθύνθηκε μαζί του στο στάβλο που βρισκόταν ο Νάθαν. Το γαϊδουράκι μας άφησε πρόθυμα να

το οδηγήσει ο ψαράς από την τριχιά που ήταν περασμένη στο λαιμό του. Δεν χρειαζόταν πολύ για να μαντέψει την αποστολή του: Είχε συμφωνηθεί να μεταφέρει στην πλάτη του εκείνο τον σιωπηλό άνδρα που στεκόταν παράμερα βυθισμένος στις σκέψεις του. Με ένα πήδημα στο πλάι ο Ξένος βρέθηκε ανεβασμένος στον Νάθαν, που χωρίς να περιμένει κάποιο πρόσταγμα ξεκίνησε. Μια ανηφορική πορεία - για το γαιΐδουράκι και τον αναβάτη του - άρχιζε...

Βέβαια ο Νάθαν δεν συνήθιζε να σκέπτεται. όταν πήγαινε φορτωμένος σε κάποιο αγώι. Άλλωστε, μέχρι εκείνη τη στιγμή, η σύντομη ζωή του δεν ήταν και τόσο άσχημη. Ο γέρο-Ιακώβ ήταν καλός και δεν τον κτυπούσε, το παχνί ήταν πάντα ζεστό, το άχυρο στεγνό και ο σανός αρκετός. Τον Νάθαν τον προόριζαν συνήθως για ελαφρά φορτία, αφού ήταν ακόμα ένα μικρό πουλάρι. Μια φορά, ήταν ένα σακί σιτάρι για τον μύλο του κυρ-Ζεβεδαίου του μυλωνά, κάποια άλλη, δυο πήλινα δοχεία με λάδι, προορισμένα για το χάνι του τελώνη Ζακχαίου, εκεί στην άκρη της πόλης. Αλλά και ασκιά με κρασί ανήκαν στα εμπορεύματα, που είχαν μεταφέρει στο παρελθόν οι τρυφερές του πλάτες.

Όμως, αυτή τη φορά τον πλημμύρισε ένα αίσθημα περίεργο, πρωτόγνωρο. Σχεδόν κατάσαρκα στην πλάτη του, χωρίς σαμάρι, μ' ένα μάλλινο υφαντό να τον χωρίζει από τον αναβάτη του, μετέφερε τώρα εκείνον τον Ξένο, στον ανηφορικό δρόμο για τα Ιεροσόλυμα, την Άγια Πόλη. Ο Ξένος, με μάλλον συνηθισμένη σωματική διάπλαση, φαινόταν ανάλαφρος. Παρόλα αυτά ο μικρός Νάθαν ένιωθε την σπονδυλική του στήλη να λυγίζει κάτω από το φορτίο του αναβάτη του: «Θα έλεγες πως κουβαλώ όλο το βάρος του κόσμου», συλλογίστηκε με απορία το μικρό γαιΐδουράκι, και με σφιγμένα χείλη αγωνίστηκε να κρατήσει σταθερό τον βηματισμό του στον γλιστερό πλακόστρωτο δρόμο, που οδηγούσε στην πόλη.

Σε άλλη περίπτωση θα βαρυγκομούσε και θα στύλωνε τα λεπτά μπροστινά του πόδια με δύναμη στο έδαφος, χωρίς να κουνηθεί ούτε μια σπιθαμή. Όπως τότε που κάποιοι σκληρόκαρδοι έμποροι από την

Σαμάρεια τον είχαν φορτώσει με δυο βαριά σακιά χοντρό αλάτι και τον χτυπούσαν με τις βέργες της λυγαριάς. Μόνο που τώρα, χωρίς να ξέρει καν το γιατί, αισθανόταν πως δεν υπήρχε κανένας λόγος για τέτοια πείσματα. Θες το τρυφερό χέρι του Ξένου, πού χαίδευε το κεφαλάκι του ανάμεσα στα μεγάλα μυτερά αυτιά του, θες η ήρεμη βελούδινη φωνή του, καθώς σιγοψιθύριζε Ψαλμούς του Δαβίδ, γέμιζαν την καρδιά του μικρού Νάθαν με μια ανείπωτη γαλήνη, με μια ανεξήγητη καρτερία και υπομονή. Ένιωθε πως δεν ήθελε ποτέ να τελειώσει αυτό το ταξίδι, να μη κατέβει ποτέ από πάνω του εκείνος ο Ξένος. Μα πάνω από όλα, ήταν εκείνη η λάμψη, που είχε μαγέψει το γαϊδουράκι, εκείνο το υπερκόσμιο λαμπερό φως, που φώτιζε τα πάντα γύρω του, ένα φως άκτιστο, που λες και κατέβαινε απευθείας απ' του ουρανού τα βάθη για να καλύψει το πρόσωπο του Ξένου και -για όσους έβλεπαν με τα μάτια της καρδιάς- ολάκερη την Πλάση γύρω.

Κι όπως άκουγε τις οπλές του να ηχούν ρυθμικά στο πλακόστρωτο, άρχισε άθελά του να θυμάται - χωρίς να ξέρει το γιατί - την διήγηση της μητέρας του για το Βρέφος του Φωτός και της Γαλήνης, που τόσες φορές του είχε επαναλάβει τις ατέλειωτες χειμωνιάτικες νύχτες.

«Ήταν εκείνη την παγωμένη νυχτιά στη Βηθλεέμ», συνήθιζε να αρχίζει την διήγησή της η μητέρα του Νάθαν, «όταν άνοιξε ξαφνικά στα άγρια μεσάνυχτα η ξύλινη πόρτα του στάβλου. Όλα τα ζώα ένιωσαν την παγωμένη ανάσα του αέρα και στριμώχτηκαν ακόμα πιο κοντά, χαρίζοντας το ένα στο άλλο την ζεστασιά του. Ανάμεσά τους, μικρό γαϊδουράκι τότε κι αυτή, η μητέρα του. Στην αστροφεγγιά που χάριζε χλωμό το φως της, διαγράφονταν στην ανοιχτή πόρτα οι σκιές από ένα νεαρό ζευγάρι ανθρώπων. Φαίνονταν νά'ναι κατάκοποι, από ταξίδι μακρινό. Η γυναίκα ταλαιπωρημένη και χλωμή, με ένα γλυκό πρόσωπο συσπασμένο από τους πόνους της γέννας, που κοντοζύγωνε. Ο άνδρας ανήσυχος, ταραγμένος, με μέτωπο αυλακωμένο από τις ρυτίδες που χαράζει η έγνοια κι η αγωνία. Τόπο ζητούσαν να ξαποστάσουν, να

αναπαυθούν. Μια γωνιά για να ξαπλώσει η νεαρή γυναίκα το κουρασμένο σώμα της, να ακουμπήσει το νεογέννητο, μιας και η ώρα της γέννας κόντευε. Οι κοφτές ανάσες της γυναίκας ακούγονταν όλο και πιο σύντομες, όλο και πιο βαθιές. Όλα έδειχναν πως τα ζώα θα έπρεπε να μοιραστούν το παχνί τους με ένα ακόμα ένοικο. Και πραγματικά: Σαν από ένα ένστικτο αρχέγονο τα ζώα τραβήχτηκαν σε μια γωνιά, ναι στα αλήθεια, το γαϊδουράκι, το βόδι και τα πρόβατα έκαναν τόπο για το νεογέννητο και την βασανισμένη μητέρα του. Κι αυτή, κάνοντας στρώματα άχυρα και τα ξερόχορτα του παχνιού, έστρωσε καταγής τον λευκό της μάλλινο μανδύα και με ότι κουρέλια της είχαν απομείνει, τύλιξε στοργικά το γυμνό κορμάκι του Βρέφους. Για τα ζώα το γεγονός της γέννησης ενός ανθρώπου ανάμεσά τους ήταν κάτι το εντυπωσιακό. Έτσι ασυναίσθητα σχημάτισαν ένα κύκλο γύρω από την θέση, που είχε ετοιμάσει η ετοιμόγεννη. Εκείνη τη στιγμή της γέννας τα ζώα έδειξαν την συμπόνια τους, πλησίασαν και έσκυψαν με τα κεφαλάκια τους να δουν το νεογέννητο της φάτνης και να το ζεστάνουν με τα χνώτα τους. Τι όμορφο βρέφος ήταν! Τι γαλήνιο πρόσωπο που είχε! Κι εκείνο το διάχυτο φως, το υπερκόσμιο, τι ανείπωτη λαμπρότητα.! Όλη η σπηλιά έλαμψε με μιας, λες και την είχαν φωτίσει ξαφνικά χιλιάδες ήλιοι», διηγιόταν η μητέρα του Νάθαν. «Ήταν μια ασύγκριτη, ανεπανάληπτη εμπειρία για όλη τη φύση όλα τα ζώα είχαν νιώσει θαρρείς κάποιο σωτήριο γεγονός και το πρόσωπο του θείου Βρέφους είχε σφραγίσει για πάντα την καρδιά και τη μνήμη τους, το βίωμα της θείας γέννησης είχε ποτίσει και το τελευταίο τους κύτταρο».

Ένα δάκρυ, θυμάται, είχε γεμίσει τότε τα όμορφα καστανά μάτια της μητέρας του κι είχε γίνει σταγόνα μαργαριτάρι πού στάθηκε στην άκρη του βλέφαρου της, σαν αισθάνθηκε το μικρό χεράκι του απροστάτευτου Βρέφους να της χαϊδεύει την μουσούδα, σαν να ήθελε να πει το δικό του ευχαριστώ για την ζεστασιά που του πρόσφερε...

Απορροφημένος στις σκέψεις που του δημιούργησε η ανάμνηση από τη διήγηση της μητέρας του, ο μικρός Νάθαν άρχισε να τρικλίζει

κάτω από το δυνατό ανοιξιιάτικο ήλιο. Τι τον έκανε να θυμηθεί αυτή την ιστορία, τώρα; Ποια σχέση μπορούσε να έχει εκείνο το Βρέφος της Βηθλεέμ με αυτόν τον Ξένο της Ιερουσαλήμ; Ανεξήγητο συναίσθημα. Κι όμως, το ίδιο αίσθημα Γαλήνης, το ίδιο άπλετο Φως, η ίδια τρυφερότητα του χεριού που ακουμπούσε όλη την ώρα στο κεφαλάκι του Νάθαν. Ναι, δεν έκανε λάθος ! Στα βάθη της ύπαρξής του ένιωθε, πως δεν μπορούσε να κάνει λάθος. Ο Ξένος της Ιερουσαλήμ και το Βρέφος της Βηθλεέμ είχαν με βεβαιότητα κάτι κοινό μεταξύ τους. Το ένστικτο των ζώων, η αγνή και ταπεινή φύση δεν έκανε λάθος !

Ο Νάθαν με τον αναβάτη του έφτασαν τώρα στην Άγια Πόλη. Πέρασαν την μεγάλη Πύλη και τράβηξαν τον δρόμο για την αγορά. Μα τι ήταν αυτό που αντίκριζαν τα μάτια του; Πανηγύρι χαράς ! Οι άνθρωποι, πλήθος αμέτρητο και ασυγκράτητο, είχαν ξεχυθεί στους δρόμους να προϋπαντήσουν την μικρή συντροφιά. Με χαρούμενες φωνές κι αλαλαγμούς περικύκλωσαν το γαϊδουράκι και τον αναβάτη του, ενώ ανέμιζαν στα χέρια τους κλαδιά από φοινικόδεντρα και βάγια. «Ωσαννά, ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου», ακούγονταν κραυγές χαράς από κάθε στόμα. Το γαϊδουράκι μας στην αρχή τρόμαξε. Στύλωσε τα μυτερά αυτιά του προς τα μπρος κι αφουγκράστηκε τις ιαχές του πλήθους. Όλα του φαίνονταν απειλητικά. Μα η βελούδινη φωνή του αναβάτη του, που έσκυψε τρυφερά από πάνω του, το ησύχασε. «Μη φοβάσαι, Νάθαν», του έλεγε. «Σήμερα με αγαπούν και με δοξολογούν, αύριο θα με μισούν και θα φωνάζουν «σταυρώστε τον». Μη φοβάσαι, όπως δεν φοβήθηκε και η μανούλα σου τις άγριες φωνές των στρατιωτών του Ηρώδη, που με καταδίωκαν, όταν αυτή με φυγάδευε στην Αίγυπτο». «Τον Πόνο τον διαδέχεται η Χαρά και τον Σταυρό η Ανάσταση. Μη φοβάσαι !»...

Τι λόγια παράξενα ήταν αυτά που άκουγε; Και πώς ο Ξένος γνώριζε το όνομά του; Κι αυτό πάλι, με την φυγή στην έρημο της Αιγύπτου; Ποιος θα μπορούσε να του το έχει πει ; Τώρα ο Νάθαν ήταν πια σίγουρος για την ταυτότητα του αναβάτη του. Τι μικρός που ήταν ο κόσμος λοιπόν, σκέφτηκε. Εκείνος, για τον οποίον η μανούλα του είχε

πει, πως είχαν έλθει σοφοί και βασιλιάδες να τον προσκυνήσουν σαν μεγάλο του Κόσμου Βασιλιά, έμπαινε σήμερα θριαμβευτής και με βασιλικές τιμές στην Ιερουσαλήμ, κι αυτός, ο μικρός Νάθαν το γαϊδουράκι, είχε την τιμή, να Τον κουβαλά στη πλάτη του!

Στη σκέψη αυτή ο Νάθαν σήκωσε περήφανα το κεφάλι του, τέντωσε αποφασιστικά τα μεγάλα του αυτιά και προχώρησε με βήμα θριαμβευτικό ανάμεσα στο πλήθος που ζητωκραύγαζε.

Έτσι έφτασαν στην αγορά. Εδώ όμως τέλειωνε και το αγώι. Ούτε που το κατάλαβε ο μικρός Νάθαν για τότε τα ξετρελαμένα πλήθη σήκωσαν και πήραν στον ώμο τους τον δικό του Ξένο, που γρήγορα χάθηκε στην αγκαλιά τους.«Τι κρίμα», συλλογίστηκε ο Νάθαν. Σε μια στιγμή είχε ξεχάσει τον κόπο της πορείας και το αβάσταχτο βάρος του φορτίου. Ένας γλυκός πόνος γέμιζε την καρδιά του. Πόσο θα 'θελε να ξανασυναντήσει τον Ξένο! Πολύ αργά. Το τράβηγμα της τριχιάς στο λαιμό του τον γύρισε βίαια πίσω στην πραγματικότητα. Κάποιο νέο αγώι περίμενε..

Όταν μετά από λίγες μέρες το γαϊδουράκι Νάθαν τραβούσε - στο νέο του αγώι - για το πλακόστρωτο του Γολγοθά, φορτωμένο με ένα βαρύ καλάθι γεμάτο καρφιά και σφυριά, δεν μπορούσε ποτέ να πιστέψει πως θα συναντούσε και πάλι τον αγαπημένο του Ξένο.

Μα τι τραγικό θέαμα αντίκριζαν τώρα τα μεγάλα καστανά μάτια του! Που ήταν το κάλλος, η ομορφιά και η αρχοντιά του χτεσινού αναβάτη; Τα λινά του ρούχα ξεσκισμένα και στους ώμους του ριγμένη μια κόκκινη ματωμένη χλαμύδα, τα μεγάλα τρυφερά χέρια του δεμένα σφιχτά με ένα δερμάτινο λουρί και το φαρδύ του μέτωπο γδαρμένο από ένα αγκάθινο στεφάνι, μπηγμένο με βία στο κεφάλι του. Μόνο εκείνο το πρόσωπο, το Πρόσωπό Του, έμενε πάντα τόσο γαλήνιο, τόσο φωτεινό.

Το πλήθος που χτες Τον υποδεχόταν με τιμές βασιλικές, ανέβαζε τώρα τον Ξένο σαν κοινό εγκληματία στον Σταυρό! Το γαιδουράκι Νάθαν ένωσε το αίμα του να παγώνει στις φλέβες του και την καρδιά του να σταματά από του πόνου το ασήκωτο βάρος. Κι ας είχαν πάρει από επάνω του το καλάθι με τα καρφιά και τα σφυριά, ποιος ξέρει για ποιόν προορισμένα...

Στην κορφή του λόφου είχαν από νωρίς στηθεί οι τρεις σταυροί. Στη βάση τους, ένα πλήθος αργόσχολων περιέργων τριγύριζε και περιγελούσε τους μελλοθάνατους. Σε κάποιο παλούκι δεμένος, ο μικρός Νάθαν, παρακολουθούσε άθελά του τις σκηνές της βαρβαρότητας που ξετυλίγονταν μπροστά στα μάτια του και η αγνή του καρδιά δεν έβρισκε εξήγηση για την σκληρότητα των ανθρώπων. Γύρισε το κεφάλι του να μη βλέπει. Και ξαφνικά ένωσε τη ματιά του να διασταυρώνεται με αυτή του Εσταυρωμένου. Ναι, ήταν βέβαιο, ο Ξένος τον είχε αναγνωρίσει! Το γαιδουράκι αισθάνθηκε το βελούδινο βλέμμα Του να το χαϊδεύει τρυφερά, παρ' όλο τον πόνο που σίγουρα θα υπέφερε. Είδε τα χείλη του αγαπημένου του Ξένου, να κινούνται αδύναμα, σαν κάτι να του ψιθύριζαν. Του φάνηκε πως έλεγε «Άφησέ τους, συγχώρα τους, πατέρα μου, δεν γνωρίζουν τι κάνουν».

Ο Νάθαν δεν ήταν σίγουρος, αν άκουσε σωστά. Στο στήθος του οι παλμοί της καρδιάς του δυνάμωναν από την οργή, σαν τα κύματα της θάλασσας που τ'άπιασε ο απότομος βοριάς. Αναστέναξε κι ένωσε πως στέναζε μαζί του η φύση ολάκερη για τα βάσανα του Αθώου. Ήταν όμως ανώφελο. Το γαιδουράκι μας ήταν ανήμπορο μπροστά στην ανθρώπινη κακία και όσο και να το λαχταρούσε, δεν ήξερε τι θα μπορούσε να κάνει για να βοηθήσει Εκείνον, αυτό, ένα τόσο ασήμαντο πουλαράκι.

Και ξάφνου είδε τον ουρανό μεσημεριάτικα να σκοτεινιάζει και τη γη να σειεται συθέμελα. Μια αστραπή ξέσχισε το στερέωμα και φάνηκε να καρφώνεται με βία στην βάση του Σταυρού. Τότε έγινε η οδύνη του

λυγμός κι ένα μεγάλο δάκρυ γέμισε τα όμορφα καστανά του μάτια και στάθηκε σαν σταγόνα μαργαριτάρι στην άκρη των βλεφάρων. «Μη φοβάσαι», άκουσε πάλι μέσα του την γλυκιά φωνή του Ξένου να τον καθησυχάζει, «τον Πόνο διαδέχεται η Χαρά και τον Σταυρό η Ανάσταση. Μη φοβάσαι και μην απελπίζεσαι...»

Κι έγινε μεμιάς το δάκρυ εκείνο, το δάκρυ της **Χαρμολύπης**, το δάκρυ μιας χαράς ελπιδοφόρας, που διαδέχεται τον πόνο, μιας Αναστάσιμης Χαράς που έρχεται και διώχνει την θλίψη του Σταυρού.

Από εκείνη την στιγμή - λένε τα παλιά βιβλία - όλοι οι απόγονοι του Νάθαν, του μικρού πουλαριού κάτω από τον Σταυρό, έχουν για μόνιμο στολίδι τους μια μαργαριταρένια σταγόνα από το δάκρυ της Χαρμολύπης στα όμορφα καστανά μάτια τους. Κι'εκείνο το σημάδι του σταυρού στην πλάτη, από τους ώμους μέχρι την ουρά.

Λένε πως σχηματίστηκε από την σκιά του Σταυρού, που έριξε επάνω του το φως της αστραπής, την ώρα που τα πικραμένα χείλη του τόσο γνώριμου κι αγαπημένου Ξένου ψέλλιζαν: «Τετέλεσται».

Αν συναντήσετε ποτέ στο δρόμο σας κάποιο γαιΐδουράκι, κοιτάξτε προσεκτικά στα μάτια του να δείτε, αν υπάρχει το μαργαριταρένιο δάκρυ της Χαρμολύπης και αν στην πλάτη του έχει χαραγμένο το σύμβολο του Σταυρού. Άν τα ανακαλύψετε όλα αυτά, σίγουρα είστε τυχεροί, αφού θα έχετε συναντήσει κάποιον απόγονο του μικρού Νάθαν, που για λίγες μόνο ώρες πήρε στους ώμους του το βάρος όλου του Κόσμου και το απόθεσε στον Σταυρό...

Μεγ. Εβδομάδα 2006
Γιώργος Βλαχόπουλος